

Интерактивен софтуер за езикови практики на български език- „DVD- Ресторант Венеция-3” (Образователен инструмент в помощ на младежи, с проблеми в обучението)

Мария Брезоева

Interactive software for language training in Bulgarian language "DVD - Restaurant Venezia-3": With this presentation we would like to acquaint you with the main ideas and characteristics of one international project DVD-ROM "Restaurant Venezia" within the framework of the European program Leonardo da Vinci. The project is intended to close up 2011. The realization of the project "DVD-Venezia 3" fully corresponds to the need of helping and providing directions to young people experiencing difficulties in the process of learning their mother tongue and in the fight against illiteracy, being the basic reason for meeting difficulties in finding a job or realization in the labour market.

Key words: training, Bulgarian language, mother tongue, foreign language, life long learning

ВЪВЕДЕНИЕ

В съобщение от Комисията на европейските общности, от ноември 2003 г. (1), което се отнася до задачите на системите за обучение и образование в Европа, се установяват много важни пропуски и се акцентира върху факта, че голям брой ученици не завършват училище, че това явление е много разпространено и че близо 20 % от младежите не получават основни компетенции и знания.

Именно такива хора са целевата група на няколко международни проекта, разработени в рамките на различни европейски програми, в сътрудничество на партньори от шест страни: Англия, Белгия, България, Германия, Люксембург, Португалия и Франция, в които от българска страна, участва екип на Филиал Силистра.(2)

Младежите, изпитали училищен неуспех, са една по-особена група хора и работата с тях, подходът трябва да бъдат по-различни. Начинът на взаимодействие и обучение трябва да е по-различен. Това всъщност е обединяващото звено в концепцията за изработване на въпросните проекти - един по-различен подход и начин на обучение.

Следователно, необходимо е тези млади хора, а също така и по-възрастни, които биха желали да продължават да се учат, да бъдат привлечени в някаква друга учебна форма, където педагогиката е по-различна и адаптирана към тяхната чувствителност.

Най-общо това са били причините и мотивацията на авторите на първоначалния вариант на един образователен инструмент, създаден на френски език DVD-ROM «Ресторант Венеция». Неговият мултиплициран вариант на основните говорими езици в Европа, но също така и на люксембургски и португалски, се радва на голям успех в технически училища, вечерни курсове, в различни образователни институции, тъй като дава възможност на младежи, изпитващи образователни затруднения, да се справят по-лесно с проблемите на четенето, писането, разбирането, предлагайки им привлекателен мултимедиян инструмент, който би ги мотивирал както да се научат да четат и пишат, така и да работят с компютър.

ИЗЛОЖЕНИЕ

„Около 120 000 млади българи са неграмотни, трудно си намират работа и остават трайно изолирани от обществото”. Данните са от представително социологическо изследване на агенция “Медиана”, което е било проведено в края на 2008 г. по поръчка на ДАМС. В посоченото число попадат напълно и частично неграмотни българи между 14 и 35 години. Повечето от тях са от малцинствата, като

изобщо не са посещавали училище или са отпаднали още в началния курс на обучение. Тези младежи не могат да работят с компютър, не могат да пишат и смятат и не говорят добре български език, показват още данните от проучванията. Според същото проучване безработицата сред младите висшисти е едва 1,4 на сто. Трайно незаети обаче остават 55 процента от младежите с основно образование. Достъпното и качествено образование на всички нива трябва да бъде ключов приоритет в политиката за развитие на младите хора в България.

И това е само един цитат, от само едно изследване, а данните и то точно в този аспект, за съжаление са категорични. Подобни са и резултатите от международното изследване PISA.

Това пък беше причината екип от Филиал - Силистра на Русенски университет да разработи проект за адаптиране на споменатия по-горе образователен инструмент, доказал своята потребност, на още един европейски език, а именно български. Придобил вид на многоезиков образователен инструмент DVD-ROM «Ресторант Венеция» отговаря същевременно и на насоките за развитие на чуждоезиковото обучение в обединена Европа.

Документът на Съвета на Европа за езикова политика "Насоки за образователни и езикови политики: от езиков плурализъм към обучение на много езици", подчертава особено важността на обучението и грамотността на различни езици. Езиците на мигриращите хора и по-малко използваните езици, се считат за важен компонент в сложната езикова реалност на днешна Европа. Терминът «многоезична ситуация» е вече нарицателен в Съвета на Европа и се определя като "умения за използване на езици за общуване и участие в межкултурни дейности". Днес хората осъзнават значението на езиците, поради признаването на културната идентичност и икономически успех. Насърчаването на езиковото и културно разнообразие е от ключово значение за създаването на истински международно ориентиран учебния процес; по този начин обучаващите се ще придобият способността да мислят и да действат в по-глобален мащаб с помощта на успешен подход към културното и езиково разнообразие; Комуникативната ориентираност е твърдо наложила се философия в съвременната практика на чуждоезиковото обучение, а времето, в което живеем, все по-ясно показва нуждата от трансформирането на тази философия в активна ефективна практика. Всичко това обуславя съществуването на DVD-ROM «Ресторант Венеция» на български, английски, немски и френски език.

И така, накратко, нашият проект отговаря на необходимостта от разрешаване на следните проблеми:

- борба срещу неграмотността на роден език (слабите резултати в България получени при различни изследвания-Медиана, PISA);
- увеличаване на възможностите за интегриране на пазара на труда в България и чужбина;
- предлагане на един съвсем различен инструмент за чужденци, които се интересуват от български език;
- подобряване на познанията по чужд език (мобилност в ЕС);
- придобиване на познания и използване на нови мултимедийни технологии, компетенции, необходими за интеграцията на пазара на труда;
- възможност за нашите сънародници да запазят контакт с майчиния език, който за по-голяма част от тях не е на достатъчно добро ниво на владение, особено в писмена форма;
- възможност за поддържащо обучение на лица с ограничени двигателни възможности или хора, които по-други причини прекарват голяма част от времето си в дома (млади майки, безработни) или в институции от типа на затвори...

- може да се използва от възрастни, които, в рамките на програмата "Учене през целия живот", биха искали да подобрят своите езикови умения с професионална цел;

- предоставят се възможности за работа и сравнение с останалите три езикови версии и използването му за целите на ЧЕО.

Инструментът е разработен в контекста на модерните образователни тенденции, тъй като дава възможност за добиване на различен тип компетентности и усъвършенстване на различен тип умения:

- **Езикови** – DVD-ROM «Ресторант *Венеция*» съществува на английски, немски, френски, люксембургски, португалски. Адаптирането му на български език е предназначено за придобиване, чрез интерактивни методи, на знания по роден език, но също така и за чуждоезиково обучение;

- **Компютърни** – интерактивните методи предполагат усвояването на езиковия материал успоредно с добиване и подобряване на компютърни умения;

- **Комуникативни** – игровите ситуации провокират изразяване на лично мнение по редица етични проблеми, свързани с човешките взаимоотношения в съвременното общество (приятелство, авторитети, отговорности, избор...);

- **В процеса на работа** с DVD-ROM «Ресторант *Венеция*» има възможност както за екипна, така и за личностна изява. Общуването в игрови вариант улеснява преподавателя при индивидуализиране на задачите, а обучавания – в избор на ниво на трудност, според компетентностите.

- **Резултатът** от работата по проекта има прагматична насоченост и е приложим при създаване на базови умения, необходими в изучаването на много професии.

- DVD-ROM «Ресторант *Венеция*» е възможност и за **самостоятелно** обучение, тъй като потребителят може да валидира своите резултати с точки, които получава.

DVD-ROM «Ресторант *Венеция*» включва:

- * 300 интерактивни упражнения в 3 нива на трудност;
- * 36 упражнения за принтиране;
- * 16 информативни епизода;
- * 12 диалога по интересни младежки теми;
- * 12 поръчки в ресторант с различни предпочитания;
- * 58 предложения за ястия и напитки.

След като се запознае с функционирането на DVD-ROM, обучаваният е поканен да се запознае с 12 младежи, разбира се, виртуално, които се представят по негов избор. От всички тях трябва да бъдат избрани 5 – тези, с които той би искал да сподели трапезата в един италиански ресторант. Впрочем, Италия е свързващото звено в цялото DVD, тъй като италиански ресторанти има навсякъде по света. Ето че обучаваният вече е в «Ресторант Венеция» - място, където се предлагат много възможности в зависимост от целите, вкусовете и защо не - от настроението. Той има възможност да „сърфира“ в различни опции без ограничения във времето и без необходимост да спазва някакъв определен ред.

Във включените 300 интерактивни упражнения има музикални и говорни епизоди с често неочакван и забавен край. Изпълнявайки ги самостоятелно, той би подобрил уменията си за четене, писане и разбиране. Разнообразието на упражненията подпомага развитието и на други умения - например ориентиране в пространството и времето, запаметяване, сравняване.

Педагогическите цели на тези упражнения са групирани в 5 раздела :

1. Определяне на графична форма;
2. Работа върху лексиката;
3. Разбиране на смисъла;

4. Усвояване на правописни и графични норми;
  5. Сравняване – ориентиране – запаметяване.
- Всяка една от тези основни цели има специфични подцели.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Спецификата на работата по създаването на *DVD* на български език и характерните особености на информацията, която включва то, предполагат възможност за използването на иновативни методи в процеса на чуждоезиково обучение, за съчетаване на езикови и компютърни компетенции, както и за изграждане на комуникативни умения. *DVD* -то е възможност и за самообучение в игрови вариант. Тези негови качества го превръщат в атрактивно пособие, което може да се използва както при изучаването на български език от малцинствени групи и чужденци, така и при изучаването на повече от един чужд език (френски, немски, английски) от българи. Във всички случаи работата с него е удоволствие, предизвикателство и възможност за личностно развитие, за усвояване на прагматично приложими знания и умения.

Всички, които са работили с това *DVD*, оценяват многобройните му и разнообразни възможности и подчертават удоволствието и интереса, който предизвика дори и при възрастни хора с ниска грамотност. Всички те осъзнават и оценяват като предимство възможността да усъвършенстват едновременно три типа умения – езикови, чуждоезикови и тези за работа с компютър. Това са базови умения, необходими в изучаването на много професии и полезни в много ситуации.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Commission des communautés européennes (2003). Communication de la commission, « Education & formation 2010. L'urgence des réformes pour réussir la stratégie de Lisbonne. Bruxelles, 11/11/2003.

[http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/fr/com/2003/com2003_0685fr01.pdf]

[2] Брезоева, М. "Как да работим с младежи, изпитващи затруднения в процеса на приобщаване в обществото" Научни трудове, том 45, серия 7. 2, Русе 2006.

[3] Брезоева, М. « Търся ? Откривам ! Използвам... » проект, разработен в рамките на европейска програма Леонардо да Винчи. Научни трудове, том 47, серия 9, Русе 2008.

За контакти:

Гл. ас. Мария Иванова Брезоева, РУ „Ангел Кънчев“- филиал Силистра, тел. 823810, maria_brez@abv. bg.

Докладът е рецензиран.